RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak C-279/89 *

De wettelijke regeling en de praktijk van het Verenigd Koninkrijk inzake de visserij

1. In de bewoordingen van de Sea Fish (Conservation) Act 1967, zoals gewijzigd bij de Fisheries Limits Act 1976 en de Fisheries Act 1981, en de Sea Fish Licensing Order 1983 moeten in het Verenigd Koninkrijk geregistreerde vissersvaartuigen over een visserijvergunning beschikken.

2. Deze wettelijke regeling is aangevuld bij de British Fishing Boats Act 1983 en de British Fishing Boats Order 1983, krachtens welke Britse vissersvaartuigen bepaalde verrichtingen niet mogen uitvoeren tenzij ten minste 75 % van de bemanningsleden Brits onderdaan is of onderdaan van een andere Lid-Staat. Het betreft het vissen op en overladen van vis in wateren gelegen binnen de Britse visserijzone en het aanvoeren van zeevis in het Verenigd Koninkrijk. Vissersvaartuigen die niet aan bovengenoemde voorwaarde voldeden, mochten blijven vissen buiten de Britse visserijzone, zelfs op onder Britse quota vallende soorten, en hun vangsten aanlanden buiten het Verenigd Koninkrijk.

3. Sinds 1 januari 1986 bevatten de door het Verenigd Koninkrijk verleende vergunningen voor onder de Britse quota vallende soorten de volgende voorwaarden om te verzekeren dat vissersvaartuigen een reële economische band met het Verenigd Koninkrijk hadden.

„ i) Het vaartuig moet opereren vanuit het Verenigd Koninkrijk, het eiland Man of de Kanaaleilanden; behoudens het algemene karakter van dit vereiste, wordt een vaartuig geacht hieraan te voldoen, indien gedurende elke periode van zes maanden van elk kalenderjaar (dat wil zeggen januari-juni of juli-december) hetzij

a) ten minste 50 % van het gewicht van de aan land gebrachte of overgeladen vangst van het vaartuig waarop deze of enige andere vergunning betrekking heeft, is aangeland en verkocht in het Verenigd Koninkrijk, het eiland Man of de Kanaaleilanden, dan wel is overgeladen bij verkoop binnen de Britse visserijzones, hetzij

b) anderszins wordt aangetoond dat het vaartuig ten minste viermaal met tussenpozen van ten minste vijftien dagen een haven van het Verenigd

* Procestaal: Engels.

Koninkrijk, het eiland Man of de Kanaaleilanden heeft aangedaan.

ii) Ten minste 75 % van de bemanning moet bestaan uit Britse onderdanen of EEG-onderdanen [(...) tot 1 januari 1993 met uitzondering van Spaanse en Portugese onderdanen, niet zijnde een echtgenoot of een kind beneden de 21 jaar van een (...) Spaanse of Portugese werknemer die reeds in het Verenigd Koninkrijk is gevestigd, in overeenstemming met de overgangsregeling inzake het vrije verkeer van werknemers na de toetreding van (...) Spanje en Portugal tot de Gemeenschappen, bedoeld in de betrokken Toetredingsverdragen] die woonachtig zijn in het Verenigd Koninkrijk, op het eiland Man of de Kanaaleilanden. Onder woonachtig zijn wordt verstaan het hebben van woonplaats aan de wal; dienst aan boord van een Brits schip geldt niet als woonplaats in het Verenigd Koninkrijk, op het eiland Man of op de Kanaaleilanden.

iii) De kapitein en alle bemanningsleden moeten bijdragen betalen aan het nationale sociale-verzekeringsstelsel van het Verenigd Koninkrijk of de vergelijkbare stelsels van het eiland Man of de Kanaaleilanden: dit houdt in bijdragen voor groep 1, groep 2 (zeelieden) of groep 4 (zelfstandigen)."

4. De verenigbaarheid van deze voorwaarden met het gemeenschapsrecht werd betwist voor de High Court, Queen's Bench Division, die het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag enkele prejudiciële vragen stelde over de uitlegging van het gemeenschapsrecht. Het Hof beantwoordde deze vragen in zijn arresten van 14 december 1989 (zaak C-3/87, Agegate, en zaak C-216/87, Jaderow, Jurispr. 1989, blz. 4459, resp. 4509).

De precontentieuze procedure

5. Voordat in deze arresten uitspraak was gedaan, verzocht de Commissie, van mening dat bovengenoemde voorwaarden in strijd waren met het gemeenschapsrecht, aan het Verenigd Koninkrijk bij brief van 18 april 1988, binnen een maand na ontvangst van die brief overeenkomstig artikel 169 EEG-Verdrag zijn opmerkingen te maken.

6. In zijn brief van 1 juli 1988 verzocht het Verenigd Koninkrijk de Commissie, te rade te gaan met zijn in de zaken C-3/87 en C-216/87 ingediende schriftelijke opmerkingen, en merkte het op, dat een beroep ingevolge artikel 169 EEG-Verdrag enkel een doublure zou zijn van de reeds in die zaken bij het Hof ingediende opmerkingen, zodat het niet noodzakelijk leek dat de Commissie ter zake verdere stappen nam op grond van artikel 169 EEG-Verdrag.

7. Op 24 mei 1989 bracht de Commissie een met redenen omkleed advies uit, waarin zij het Verenigd Koninkrijk verzocht, binnen een maand na kennisgeving van het advies de noodzakelijke maatregelen te treffen om een einde te maken aan de hem verweten inbreuken.

8. In zijn antwoord van 23 juni 1989 verwees het Verenigd Koninkrijk opnieuw naar zijn opmerkingen in de zaken C-3/87 en C-216/87 en verklaarde het, niet aan het verzoek van de Commissie te kunnen voldoen, onder de hernieuwde toezegging zijn standpunt te zullen bepalen in het licht van de arresten van het Hof in die zaken.

9. De Commissie nam met dit antwoord geen genoegen en stelde het onderhavige beroep in.

De schriftelijke procedure en de conclusies van partijen

10. Het verzoekschrift van de Commissie is op 11 september 1989 ter griffie van het Hof ingeschreven.

11. Bij beschikking van 6 december 1989 heeft het Hof het Koninkrijk Spanje toegestaan te interveniëren aan de zijde van de Commissie.

12. De schriftelijke procedure heeft een normaal verloop gehad. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. De Commissie is verzocht, schriftelijk enkele vragen te beantwoorden.

13. De *Commissie*, verzoekster, concludeert dat het het Hof behage:

— te verklaren dat het Verenigd Koninkrijk, door het stellen van de betrokken voorwaarden voor visserijvergunningen, de verplichtingen niet is nagekomen die op hem rusten krachtens de artikelen 34, 48, 52 en 59 EEG-Verdrag en de verordeningen nrs. 1612/68 en 1408/71 van de Raad en verordening nr. 1251/70 van de Commissie;

— het Verenigd Koninkrijk te verwijzen in de kosten van het geding.

14. Het *Koninkrijk Spanje*, interveniënt, concludeert dat het het Hof behage:

— de vordering van de Commissie toe te wijzen en te verklaren dat het Verenigd Koninkrijk niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan;

— het Verenigd Koninkrijk te verwijzen in de kosten van het geding, die van interveniënt daaronder begrepen.

15. Het *Verenigd Koninkrijk*, verweerder, concludeert dat het het Hof behage:

— het beroep te verwerpen;

— de Commissie in de kosten te verwijzen.

De arresten van het Hof in de zaken C-3/87 en C-216/87

16. Op 14 december 1989, hangende de schriftelijke procedure in de onderhavige zaak, deed het Hof uitspraak in de zaken Jaderow en Agegate.

17. In het arrest Jaderow (C-216/87) verklaarde het Hof voor recht:

„Het gemeenschapsrecht in zijn huidige stand

1) verzet zich er niet tegen, dat een Lid-Staat voor de toelating van een van zijn vaartuigen tot de visserij onder nationale vangstquota voorwaarden stelt die moeten verzekeren dat het vaartuig een daadwerkelijke economische band met die Lid-Staat heeft, voor zover die band slechts de relatie tussen de visserijactiviteiten van dat vaartuig en de van de visserij afhankelijke bevolkingsgroepen en de aanverwante industrieën betreft;

2) verzet zich er niet tegen, dat een Lid-Staat voor de toelating van een van zijn vaartuigen tot de visserij onder nationale vangstquota, ter verzekering van het bestaan van een daadwerkelijke economische band als hiervóór omschreven, als voorwaarde stelt dat het vaartuig zijn activiteiten verricht vanuit nationale havens, voor zover die voorwaarde niet inhoudt dat het vaartuig voor al zijn reizen vanuit een nationale haven moet uitvaren;

3) verzet zich er niet tegen, dat een Lid-Staat voor de toelating van een van zijn vaartuigen tot de visserij onder nationale vangstquota ervan uitgaat, dat het bewijs dat de activiteiten van het vaartuig vanuit nationale havens worden verricht, kan worden geleverd doordat een deel van de vangsten in nationale havens wordt aangeland of doordat het vaartuig periodiek nationale havens aandoet;

4) verzet zich er niet tegen, dat een Lid-Staat als bewijs dat voldaan is aan de voorwaarde dat de activiteiten van het vaartuig vanuit nationale havens worden uitgeoefend, slechts aanvaardt dat een bepaald gedeelte van de vangsten in nationale havens wordt aangeland of dat het vaartuig met een bepaalde regelmaat nationale havens aandoet, met dien verstande evenwel dat door de vereiste frequentie waarmee het vaartuig die havens dient aan te doen, niet direct of indirect de verplichting mag worden opgelegd dat de vangsten van het vaartuig in nationale havens moeten worden aangeland en de uitoefening van normale visserijactiviteiten niet mag worden belemmerd;

5) verzet zich niet tegen een wettelijke regeling of praktijk van een Lid-Staat, waarbij voor de verlening van vergunningen voor de visserij onder nationale quota een nieuwe, voordien niet voorziene voorwaarde wordt opgelegd."

18. In het arrest Agegate (C-3/87) verklaarde het Hof voor recht:

„1) Het gemeenschapsrecht verzet zich er niet tegen, dat een Lid-Staat voor de toelating van een van zijn vaartuigen tot de visserij onder zijn vangstquota als voorwaarde stelt, dat 75 % van de bemanning van het vaartuig bestaat uit onderdanen van de Lid-Staten van de Gemeenschap.

2) Het gemeenschapsrecht verzet zich ertegen, dat een Lid-Staat voor de toelating van een van zijn vaartuigen tot de visserij onder zijn vangstquota als voorwaarde stelt, dat 75 % van de bemanning van dat vaartuig woonplaats aan wal heeft in die Lid-Staat.

3) Het gemeenschapsrecht verzet zich er niet tegen, dat een Lid-Staat voor de toelating van een van zijn vaartuigen tot de visserij onder zijn vangstquota als voorwaarde stelt, dat de kapitein en de gehele bemanning van het vaartuig bijdragen betalen aan het stelsel van sociale zekerheid van die Lid-Staat, behalve in de gevallen waarin verordening nr. 1408/71 van de Raad anders bepaalt.

4) De artikelen 55 en 56 van de Toetredingsakte van 1985 moeten aldus worden uitgelegd, dat zij niet ophouden toepasselijk te zijn op Spaanse vissers die aan boord van Britse vaartuigen werken, wegens het enkele feit dat die vissers worden beloond met een aandeel in de besomming, en dat zij zich niet verzetten tegen een nationale wettelijke regeling of praktijk volgens welke tot 1 januari 1993 75 % van de bemanning van die vaartuigen niet uit Spanjaarden mag bestaan, mits die na de Toetredingsakte van 1985 ingevoerde beperking in geen geval de situatie van Spaanse werknemers verslechtert en niet geldt voor Spaanse onderdanen die ten tijde van de toetreding reeds als werknemer op het Britse grondgebied of op een Brits vaartuig waren tewerkgesteld, wanneer de arbeidsverhouding een voldoende nauwe band met dat grondgebied heeft.

5) (...)"

Middelen en argumenten van partijen

19. De *Commissie* verklaart om te beginnen, dat zij tot staving van haar beroep alleen een samenvatting van haar voornaamste argumenten zal indienen en voor het overige evenals in de precontentieuze procedure zal verwijzen naar haar schriftelijke en mondelinge opmerkingen in de zaken C-3/87 en C-216/87. Zij wijst erop, dat het Verenigd Koninkrijk in zijn brieven van 1 juli 1988 en 23 juni 1989 evenzo te werk is gegaan.

20. Het *vereiste betreffende de exploitatie* van het vissersvaartuig (zie hiervóór, punt 3, sub i) is onverenigbaar met artikel 34 EEG-Verdrag. Volgens de Commissie kan de eigenaar van een vaartuig die voldoet aan hetzij mogelijkheid a) hetzij mogelijkheid b), aanzienlijke verliezen lijden, niet in de laatste plaats omdat hij mogelijkerwijs niet kan profiteren van de hogere prijzen die in andere Lid-Staten worden geboden.

21. De mogelijkheden a) en b) dienen een economisch doel, te weten de bevordering van de industrie en de werkgelegenheid in het Verenigd Koninkrijk; volgens de rechtspraak van het Hof rechtvaardigt dit doel geen maatregelen die onder de artikelen 30 of 34 EEG-Verdrag vallen.

22. Ten slotte is het exploitatievereiste in strijd met het beginsel van het vrije verkeer van goederen, waarop de in verordening (EEG) nr. 3796/81 van de Raad van 29 december 1981 (PB 1981, L 379, blz. 1) neergelegde gemeenschappelijke ordening der markten in de sector visserijprodukten berust.

23. Het *vereiste betreffende de bemanning* van het vissersvaartuig (inzake nationaliteit, woonplaats en sociale zekerheid, zie hier-

vóór, punt 3, sub i en iii) maakt inbreuk op een aantal bepalingen van gemeenschapsrecht.

24. In het geval dat de bemanning van een vaartuig bestaat uit werknemers, is het *nationaliteitsvereiste* in strijd met artikel 48 EEG-Verdrag, aangezien het werknemers uit Spanje en Portugal discrimineert. Deze discriminatie wordt niet gerechtvaardigd door de artikelen 56, lid 1, en 216, lid 1, van de Toetredingsakte van 1985, aangezien deze bepalingen de Lid-Staten in geen geval machtigen nieuwe beperkingen voor Spaanse en Portugese werknemers in te voeren. Deze uitlegging berust op het beginsel dat door het Hof werd geformuleerd in zijn arrest van 23 maart 1983 (zaak 77/82, Peskeloglou, Jurispr. 1983, blz. 1085), en dat is vastgelegd in de artikelen 55 en 215 van de Toetredingsakte van 1985 en de daarbij gevoegde Gemeenschappelijke verklaring „betreffende de werknemers van de huidige Lid-Staten die in Spanje of Portugal zijn gevestigd en Spaanse of Portugese werknemers die in de Gemeenschap zijn gevestigd, alsmede hun gezinsleden" (PB 1985, L 302, blz. 480).

25. Het nationaliteitsvereiste vormt een nieuwe beperking, daar het werd ingevoerd met ingang van 1 januari 1986, dat wil zeggen na de Toetredingsakte van 1985. Bovendien verschilt het zowel in draagwijdte als in doelstelling van de soortgelijke voorwaarde die in 1983 werd gesteld. Terwijl deze laatste betrekking had op alle visserijactiviteiten van Britse vaartuigen in bepaalde wateren, namelijk binnen de Britse visserijzones, heeft het thans in geding zijnde vereiste betrekking op de toegang tot de Britse quota in alle wateren. De opmerking in tegengestelde zin van advocaat-generaal Mischo in zijn conclusie in de zaak Agegate (C-3/87, punten 26-28) is niet meer dan een obiter dictum, want de in die zaak gestelde prejudiciële vragen hadden geen betrekking op dit specifieke punt.

26. Aangezien bovendien geen uitzondering op de 75 %-regel is gemaakt voor Spaanse en Portugese verwanten van onderdanen van andere Lid-Staten, die in het Verenigd Koninkrijk werkzaam zijn als werknemer of zelfstandige, doet het nationaliteitsvereiste volgens de Commissie niet volledig recht aan de vereisten van artikel 11 van verordening (EEG) nr. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (PB 1968, L 257, blz. 2).

27. Hetzelfde geldt voor gezinsleden van onderdanen van andere Lid-Staten die vallen onder verordening (EEG) nr. 1251/70 van de Commissie van 29 juni 1970 met betrekking tot het recht van werknemers om verblijf te houden op het grondgebied van een Lid-Staat na er een betrekking te hebben vervuld (PB 1970, L 142, blz. 24).

28. In het geval van vissers die werkzaam zijn als zelfstandige, is het nationaliteitsvereiste in strijd met de artikelen 52 of 59 EEG-Verdrag, al naar gelang het geval.

29. Onder verwijzing naar haar opmerkingen in de zaak Agegate stelt de Commissie, dat het *woonplaatsvereiste* in strijd is met de artikelen 48 (voor vissers in loondienst) of 52 en 59 EEG-Verdrag (voor zelfstandige vissers).

30. Ten slotte miskent het *sociale-zekerheidsvereiste* de artikelen 14 ter,

leden 1 en 2, en 14 quater van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, in de versie van verordening nr. 2001/83 van de Raad (PB 1983, L 230, blz. 6).

31. De in geding zijnde vereisten kunnen geen rechtvaardiging vinden in het gemeenschappelijk visserijbeleid en meer in het bijzonder het quotastelsel, zoals het Verenigd Koninkrijk stelt.

32. In dit verband wijst de Commissie erop, dat in het EEG-Verdrag geen grondslag kan worden gevonden voor de gedachte, dat het gemeenschappelijk visserijbeleid, dat evenals het gemeenschappelijk landbouwbeleid berust op artikel 43 EEG-Verdrag, een bijzonder geval vormt.

33. Het quotastelsel is ingevoerd bij afgeleid gemeenschapsrecht [verordening (EEG) nr. 170/83 van de Raad van 25 januari 1983 tot instelling van een communautaire regeling voor de instandhouding en het beheer van de visbestanden (PB 1983, L 24, blz. 1)] en kan dus op zich geen afwijkingen van het EEG-Verdrag rechtvaardigen. Dit blijkt uit de arresten van 20 april 1978 (gevoegde zaken 80/77 en 81/77, Ramel, Jurispr. 1978, blz. 927) en 13 december 1983 (zaak 218/82, Commissie/Raad, „Rum", Jurispr. 1983, blz. 4063).

34. Bovendien bepaalt artikel 5, lid 2, van verordening nr. 170/83, dat de Lid-Staten de voorschriften voor het gebruik van de hun toegewezen quota vaststellen „in overeenstemming met de geldende communautaire bepalingen". Bij de uitoefening van deze bevoegdheid moeten de Lid-Staten zich met name houden aan de artikelen 34, 48, 52 en 59 EEG-Verdrag, de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie tussen producenten (artikel 40, lid 3, EEG-Verdrag), het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen. Het Hof heeft dit vereiste bevestigd in zijn arresten van 25 november 1986 (gevoegde zaken 201/85 en 202/85, Klensch, Jurispr. 1986, blz. 3477) en 26 april 1988 (zaak 207/86, Apesco, Jurispr. 1988, blz. 2151).

35. Het stelsel van quotatoewijzing werd verenigbaar geacht met artikel 7 EEG-Verdrag in het arrest van 16 juni 1987 (zaak 48/86, Romkes, Jurispr. 1987, blz. 2671). Dit arrest biedt evenwel in geen enkel opzicht steun aan de opvatting, dat de Lid-Staten beperkende maatregelen mogen treffen die onverenigbaar zijn met het EEG-Verdrag, teneinde het economisch profijt van hun quota voor te behouden aan hun eigen visserij-industrie en aanverwante economische sectoren.

36. Aan de andere kant zijn de Lid-Staten vrij, de visserijcapaciteit van hun vloot te beperken of zelfs te verminderen, mits de in dat verband genomen maatregelen niet discriminerend zijn.

37. Zich bewust van de ernstige problemen die door het zogenoemde „quota hopping" worden veroorzaakt, heeft de Commissie bepaalde voorstellen ingediend bij de Raad, die op 7 november 1988 tot aanvaarding van verordening (EEG) nr. 3483/88 (PB 1988, L 306, blz. 2) hebben geleid. Deze verordening verscherpt de controle op aanlandingen buiten de vlagstaat. Bovendien heeft de Commissie, bezorgd over de economische en sociale problemen die zich in bepaalde geval-

len kunnen voordoen bij de uitvoering van het quotastelsel, in haar mededeling van 19 juli 1989 betreffende een communautair kader voor de toegang tot vangstquota (PB 1989, C 224, blz. 3) een aantal maatregelen aangegeven die de Lid-Staten konden nemen om deze problemen aan te pakken zonder inbreuk te maken op het gemeenschapsrecht.

38. In haar *verweerschrift*, ingediend op 25 mei 1990, dat wil zeggen nadat uitspraak was gedaan in de zaken Agegate en Jaderow (reeds aangehaald), zet het *Verenigd Koninkrijk* uiteen, dat in tegenstelling tot de uitspraak in de zaak Jaderow, waarin geen wijziging wordt vereist van de exploitatievoorwaarde, de uitspraak in de zaak Agegate de noodzaak duidelijk maakte bepaalde veranderingen aan te brengen inzake het vereiste betreffende de bemanning. De Britse autoriteiten hebben, hangende de uitspraak in het hoofdgeding, in een persbericht aangekondigd, i) dat zij niet langer vasthielden aan het woonplaatsvereiste; ii) dat zij niet langer het socialezekerheidsvereiste oplegden aan bemanningsleden die vielen onder een van de uitzonderingen op de regel van artikel 13, lid 2, sub c, van verordening nr. 1408/71, met name de uitzonderingen van artikel 14 ter van die verordening, iii) dat zij niet langer echtgenoten of kinderen beneden de 21 jaar van onderdanen van andere Lid-Staten die in het Verenigd Koninkrijk als werknemer of als zelfstandige werkzaam zijn, uitsluiten van de 75 % van de bemanning (in overeenstemming met artikel 11 van verordening nr. 1612/68).

39. De regering van het Verenigd Koninkrijk is met name van mening, dat het arrest Jaderow (r. o. 26, 28, 31, 32, 40 en 41) de verenigbaarheid van de *exploitatievoorwaarde* met het gemeenschapsrecht heeft bevestigd, en dat de Commissie in de onderhavige procedure geen bewijs inzake de onverenigbaarheid met het gemeenschapsrecht heeft kunnen aanvoeren.

40. Wat de verenigbaarheid van het *nationaliteitsvereiste voor Spaanse en Portugese bemanningsleden* van een vissersvaartuig met het gemeenschapsrecht betreft, meent het Verenigd Koninkrijk, onder verwijzing naar rechtsoverweging 41 van het arrest Agegate (punt 4 van het dictum), dat de volgende twee problemen opgelost dienen te worden: a) wat zijn de criteria om te bepalen of een arbeidsverhouding een voldoende nauwe band had met het Verenigd Koninkrijk vóór 1 januari 1986, en b) mag het Verenigd Koninkrijk deze voorwaarde tot 1 januari 1993 blijven toepassen op Spaanse en Portugese onderdanen wier arbeidsverhouding niet een dergelijke, voldoende nauwe band voor 1 januari 1986 te zien gaf. De oplossing voor het laatste probleem vraagt op haar beurt om een antwoord op de volgende vragen inzake: i) de datum waarop de betrokken voorwaarde werd ingevoerd; ii) de betekenis van de woorden „na de Toetredingsakte van 1985", en iii) of de betrokken voorwaarde de situatie van Spaanse en Portugese onderdanen heeft verslechterd.

41. Met betrekking tot het eerste probleem is het Verenigd Koninkrijk van mening, dat de relevante criteria die zijn waarnaar het Hof heeft verwezen in het arrest van 27 september 1989 (zaak C-9/88, Lopes da Veiga, Jurispr. 1989, blz. 2989), te weten: a) de plaats waar het vaartuig is geregistreerd; b) of de werkgever een naar Brits recht in het Verenigd Koninkrijk gevestigd bedrijf is; c) of de werknemer in het Verenigd Koninkrijk was aangenomen en of de arbeidsverhouding onderworpen was aan de wetgeving van een gebied dat deel uitmaakt van het Verenigd

Koninkrijk, en d) of de werknemer onderworpen is aan het belasting- en socialezekerheidsstelsel van het Verenigd Koninkrijk.

42. Het is onbetwistbaar, ongeacht de datum van afgifte van de nieuwe vergunningen, dat de betrokken voorwaarde werd ingevoerd op 1 januari 1986, de datum waarop de Toetredingsakte van 1985 van kracht werd.

43. De zin „na de Toetredingsakte van 1985" in rechtsoverweging 41 van het arrest Agegate (punt 4 van het dictum) verwijst naar de periode volgende op de inwerkingtreding van de Akte, en niet naar de periode volgende op de ondertekening van de Akte (op 12 juni 1985). Deze uitlegging wordt ondersteund door het arrest Peskeloglou (reeds aangehaald); de in die zaak in geding zijnde beperkingen werden ingevoerd na de datum van inwerkingtreding van de Toetredingsakte Griekenland (1 januari 1981).

44. Een maatregel als de betrokken voorwaarde, die van kracht wordt op hetzelfde moment als de inwerkingtreding van de Toetredingsakte, kan niet worden beschouwd als te zijn ingevoerd na de inwerkingtreding van die Akte. Dit oordeel komt overeen met de doelstelling van de standstill-bepalingen, zoals neergelegd in artikel 56 van de Toetredingsakte van 1985. Deze hebben ten doel te verzekeren, dat een Lid-Staat geen maatregelen neemt die een stap terug betekenen, en zo personen rechten ontneemt die zij genoten tijdens de toepassingsperiode van de standstill-bepaling.

45. Hieruit volgt, dat het nationaliteitsvereiste niet is ingevoerd na de inwerkingtreding van de Toetredingsakte van 1985.

46. Subsidiair betoogt het Verenigd Koninkrijk, dat het nationaliteitsvereiste de situatie van Spaanse en Portugese werknemers niet heeft verslechterd.

47. In verband hiermee geeft het Verenigd Koninkrijk toe, dat het geografisch toepassingsgebied van de voorwaarde ruimer is dan dat van de door haar in 1983 (British Fishing Boats Act 1983 en British Fishing Boats Order 1983) vastgestelde overeenkomstige voorwaarde. De bemanningsleden van de door de verzoeksters in de zaken Agegate en Jaderow geëxploiteerde vissersvaartuigen, die als gevolg van de Britse maatregelen van 1983 opereerden buiten de Britse visserijgrenzen, maar binnen de Ierse wateren, waren aan een soortgelijke voorwaarde gebonden, neergelegd in de Ierse wetgeving van 1983 [Fisheries (Amendment) Act 1983 en Seafishing Boats Regulations 1983]. Spaanse en Portugese onderdanen waren bijgevolg sinds 1983 uitgesloten van de 75 % van de bemanning, zowel in de Britse als in de Ierse wateren.

48. Het Verenigd Koninkrijk betoogt voorts, dat enkel Spaanse en Portugese werknemers die al vóór de toetreding op het grondgebied van de tien Lid-Staten waren gevestigd, kunnen profiteren van de standstill-bepalingen in de artikelen 56 en 216 van de Toetredingsakte van 1985. Deze stelling wordt ondersteund door het arrest van 23 maart 1983 (Peskeloglou, reeds aangehaald, r. o. 12), waarin het Hof preciseerde, dat de overeenkomstige overgangsbepaling in de Toetredingsakte Griekenland „ten doel heeft verstoringen van de arbeidsmarkt in Griekenland en de andere Lid-Staten door een plotselinge en omvangrijke migratie van werknemers na de toetreding te voorkomen". Welnu, er is geen bewijs, dat ook maar één van de Spaanse bemanningsleden werkzaam aan boord van de door de verzoeksters

in de zaken Agegate en Jaderow geëxploiteerde schepen vóór 1986 in Groot-Brittannië was gevestigd.

49. Uit het voorgaande volgt, dat het nationaliteitsvereiste voor Spaanse en Portugese werknemers verenigbaar is met het gemeenschapsrecht.

50. Ten aanzien van de *voorwaarde betreffende de sociale zekerheid* herinnert het Verenigd Koninkrijk eraan, dat bij de invoering van de vergunningsvoorwaarden de belanghebbende organisaties zijn geïnformeerd dat deze voorwaarde niet ten doel had de bestaande wetgeving te wijzigen. Bovendien neemt het persbericht dat na de uitspraak in de zaken Agegate en Jaderow is uitgegeven, iedere twijfel op dit punt weg. De in geding zijnde voorwaarde is derhalve verenigbaar met het gemeenschapsrecht.

51. In *repliek* trekt de *Commissie* haar grief inzake de verenigbaarheid van de socialezekerheidsvoorwaarde met verordening nr. 1408/71 in. Zij wijst er tevens op, dat volgens het arrest Agegate de verenigbaarheid van het vereiste betreffende de bemanning met het gemeenschapsrecht „kan worden vastgesteld enkel op grond van artikel 48 EEG-Verdrag" en „niet hoeft te worden beoordeeld aan de hand van de artikelen 52 en 59 van dat Verdrag, die de Commissie in haar verzoekschrift naar voren had gebracht als alternatieve toetsingsgrond". In de conclusie van haar repliek verklaart de Commissie, „integraal haar in haar verzoekschrift uiteengezette argumenten en verzoeken, met uitzondering van dat wat betrekking heeft op verordening nr. 1408/71", te handhaven.

52. Volgens de Commissie maakt het arrest Jaderow haar argument, dat het *exploitatievereiste* onverenigbaar is met artikel 34 van het Verdrag, niet ongeldig. In dat arrest bepaalde het Hof slechts de grenzen waarbinnen een Lid-Staat een exploitatievereiste als door het Verenigd Koninkrijk gesteld, mag toepassen. Het Hof onderzocht echter niet de vraag, of de in dat arrest vastgelegde beginselen door de door het Verenigd Koninkrijk voorgeschreven specifieke criteria in acht worden genomen.

53. In dat opzicht merkt de Commissie op, dat het exploitatievereiste onverenigbaar is met artikel 34 van het Verdrag, aangezien het geen uitzondering of afwijking bevat voor vissersvaartuigen waarvan de normale werkzaamheden dreigen te worden belemmerd.

54. Dit is het geval met vaartuigen waarvan de reizen normaal gesproken minder dan vijftien dagen duren en die dus hun visprogramma moeten wijzigen om te kunnen voldoen aan het vereiste inzake het aandoen van Britse havens. In verband hiermee voert de Commissie de beëdigde verklaring van de heer Trigas in de zaak Jaderow aan. Dit geldt tevens voor vaartuigen die in de loop van hun normale visserijactiviteiten minder dan viermaal gedurende elk halfjaar in Britse havens aanleggen (met name omdat hun werkzaamheden in afgelegen gebieden plaatsvinden). Ten slotte worden zelfs exploitanten die traditiegetrouw door directe aanlanding of door overlading het merendeel van hun vangsten in het Verenigd Koninkrijk verkopen, door het criterium betreffende de periodieke aanlandingen in nationale havens getroffen, omdat zij worden belemmerd hun traditionele praktijken op te geven om te

kunnen profiteren van betere afzetmogelijkheden die buitenlandse markten zouden kunnen bieden.

55. Het zou weleens moeilijk of zelfs praktisch onmogelijk kunnen zijn om het omstreden exploitatievereiste zodanig te wijzigen, dat iedere belemmering van de normale visserijactiviteiten van elk vaartuig wordt weggenomen.

56. De Commissie herinnert derhalve aan haar mededeling van 19 juli 1989 inzake een communautair kader voor de toegang tot visquota (reeds aangehaald), waarin zij aangaf, dat Lid-Staten rechtmatig een aan wal gevestigde vertegenwoordiging van bedrijven kunnen eisen van onder nationale quota vissende vaartuigen (paragraaf 3.1 van de mededeling). Een dergelijke vertegenwoordiging heeft als doel te verzekeren, dat de betrokken vaartuigen vanuit een nationale haven opereren en op die manier de door het Hof in het arrest Jaderow beoogde reële economische band met de Lid-Staat waarvan zij de vlag voeren, behouden.

57. De Commissie is van mening, dat het Verenigd Koninkrijk de vragen met betrekking tot het *nationaliteitsvereiste voor Spaanse en Portugese werknemers* niet in de juiste volgorde heeft behandeld, waardoor verkeerde conclusies zijn getrokken. Logischerwijs is de eerste vraag die beantwoord moet worden, of de in geding zijnde beperking nieuw is, dat wil zeggen een beperking vormt die niet valt onder de afwijking van de tweede alinea van de artikelen 56, lid 1, en 216, lid 1, van de Toetredingsakte.

58. Te dezen verheugt de Commissie zich over de expliciete erkenning van het Verenigd Koninkrijk, dat het geografische toepassingsgebied van die voorwaarde ruimer is dan dat van de wetgeving van 1983. Zij voegt eraan toe, dat de huidige voorwaarde tevens van andere aard is, omdat de maatregelen van 1983 de tewerkstelling van Spaanse en Portugese werknemers niet verhinderden, mits de vissersvaartuigen hun activiteiten buiten de Britse visserijzones verrichtten.

59. De Ierse wetgeving van 1983 kan het Verenigd Koninkrijk niet van nut zijn, omdat de Toetredingsakte van 1985 slechts de handhaving van bestaande nationale bepalingen toestaat.

60. Het betoog van het Verenigd Koninkrijk, dat de in geding zijnde beperking niet verboden is door de in de artikelen 56 en 216 van de Toetredingsakte van 1985 neergelegde standstill-bepaling, omdat zij op hetzelfde moment van kracht werd als de Toetredingsakte, is onjuist.

61. In de eerste plaats geldt, dat indien dit betoog werd aanvaard, alle in de verschillende Verdragen neergelegde standstill-bepalingen geannuleerd hadden kunnen worden door de invoering van nieuwe beperkingen van de zijde van de Lid-Staten op het moment van inwerkingtreding van elk Verdrag. Dit druist echter in tegen de aard van een standstill-bepaling, die juist de status quo ante beoogt te handhaven.

62. De Commissie stelt, dat in het onderhavige geval enkel de nationale bepalingen die van kracht waren onmiddellijk voorafgaand aan de toetreding, dat wil zeggen op

31 december 1985, konden worden gehandhaafd. De bij de Toetredingsakte van 1985 gevoegde Gemeenschappelijke verklaring lijkt in te houden, dat de standstillbepaling in werking trad op het moment van ondertekening van deze Akte, te weten op 12 juni 1985.

63. In de tweede plaats is het standpunt van het Verenigd Koninkrijk strijdig met de rechtspraak van het Hof. De Commissie beroept zich in dit verband op het arrest Peskeloglou (reeds aangehaald).

64. Wat de zinsnede „beperking, ingevoerd na de Toetredingsakte van 1985" in rechtsoverweging 41 van het arrest Agegate betreft, wijst de Commissie erop, dat het Verenigd Koninkrijk toen niet het nu naar voren gebrachte argument aanvoerde; bovengenoemde zin kan derhalve niet tot aanvaarding van deze stelling leiden.

65. De nieuwe beperkingen zijn per se onwettig, omdat zij in strijd zijn met artikel 48 van het Verdrag. De overgangsbepalingen van de artikelen 56, lid 1, en 216, lid 1, stellen enkel sommige bepalingen van verordening nr. 1612/68 buiten werking, maar niet de door artikel 48 van het Verdrag gewaarborgde rechten (arresten van 30 mei 1989, zaak 305/87, Commissie/ Griekenland, Jurispr. 1989, blz. 1461, en 27 september 1989, Lopes da Veiga, reeds aangehaald).

66. Het betoog van het Verenigd Koninkrijk, dat zelfs indien het nationaliteitsvereiste een nieuwe beperking inhoudt, enkel Spaanse of Portugese werknemers die vóór 1 januari 1986 aldaar waren gevestigd, recht hebben op bescherming, is bijgevolg ongegrond. Hoewel Peskeloglou in Duitsland woonde vóór de toetreding van Griekenland, heeft het Hof dit feit niet genoemd ter ondersteuning van zijn uitlegging in de rechtsoverwegingen 13 en 15 van zijn arrest van 23 maart 1983 (reeds aangehaald). Bovendien hadden de arresten Lopes da Veiga en Agegate slechts betrekking op de vraag, in hoeverre de bestaande beperkingen die de Lid-Staten kunnen handhaven ingevolge de artikelen 56, lid 1, en 216, lid 1, het vrije verkeer van Spaanse en Portugese werknemers die al werkzaam waren op het grondgebied van een van de oude Lid-Staten (r. o. 9-11 van het arrest Lopes da Veiga en r. o. 41 van het arrest Agegate), kunnen aantasten.

67. Hieruit volgt, dat de algemene en onvoorwaardelijke uitsluiting van alle Spaanse en Portugese werknemers van de 75 %-regel onverenigbaar is met artikel 48 EEG-Verdrag en de relevante bepalingen van de verordeningen nrs. 1612/68 en 1251/70, en aangezien het gaat om een nieuwe maatregel, niet valt onder de uitzonderingsregel van de artikelen 56, lid 1, tweede alinea, en 216, lid 1, tweede alinea, van de Toetredingsakte van 1985.

68. De Commissie stelt subsidiair, dat deze uitsluiting geen betrekking kon hebben op Spaanse en Portugese werknemers die al vóór 1 januari 1986 op het grondgebied van het Verenigd Koninkrijk werkzaam waren, daaronder begrepen degenen die werkzaam waren aan boord van een Brits schip en wier dienstverband een voldoende nauwe band met dat grondgebied vertoonde. Tot staving van haar betoog beroept zij zich op de arresten van 23 maart 1983 (Peskeloglou, r. o. 12), 27 september 1989 (Lopes da Veiga, r. o. 10 en 11) en 14 december 1989 (Agegate, r. o. 40).

69. Ten slotte vormden de in rechtsoverweging 17 van het arrest Lopes da Veiga genoemde omstandigheden, die vermeld waren in het aan het Hof voorgelegde dossier, aanwijzingen die door de nationale rechter in aanmerking genomen moesten worden om te beslissen, of het dienstverband een voldoende nauwe band met het Nederlandse grondgebied had; zij kunnen derhalve niet, zoals de Britse autoriteiten voorstellen, en in ieder geval niet allemaal, worden gebruikt als criterium om te bepalen of een dienstverband voor 1 januari 1986 een voldoende nauwe band met het Verenigd Koninkrijk had. Het Hof heeft trouwens geen van deze omstandigheden vermeld in punt 1 van het dictum van het arrest Lopes da Veiga, noch in het arrest Agegate.

70. Ten aanzien van het *woonplaatsvereiste* voert de Commissie dezelfde argumenten aan als met betrekking tot het nationaliteitsvereiste.

71. In *dupliek* merkt het *Verenigd Koninkrijk* op, dat met ingang van 1 januari 1991 nieuwe vergunningsvoorwaarden zijn ingevoerd. Deze verschillen van de in geding zijnde voorwaarden op de volgende punten: a) de exploitatievoorwaarde is enigszins veranderd, zodat er gemakkelijker aan voldaan kan worden (de beperkingen inzake de overlading van vis zijn afgeschaft; het aantal vereiste havenbezoeken is gehandhaafd, maar deze bezoeken dienen voortaan plaats te vinden met tussenpozen van ten minste tien dagen en zij moeten telkens minimaal acht uur duren); b) het nationaliteitsvereiste is gewijzigd, zodat Spaanse en Portugese onderdanen niet langer uitgesloten zijn van de 75 %-regel betreffende de bemanning; c) het woonplaatsvereiste is afgeschaft, en d) het sociale-zekerheidsvereiste is eveneens afgeschaft. Als gevolg van de invoering van de nieuwe voorwaarden hebben de verzoeksters in Agegate en Jaderow stappen ondernomen om de procedure voor de High Court te beëindigen

72. Het Verenigd Koninkrijk werpt een exceptie van niet-ontvankelijkheid op betreffende een aantal punten van de repliek, die betrekking hebben op de *exploitatievoorwaarde*. Het blijft op het standpunt, dat de Commissie heeft geprobeerd het onderwerp van het geding uit te breiden door, voor het eerst in het kader van deze procedure, aan te voeren dat de exploitatievoorwaarde de normale visserijactiviteiten belemmert. Door deze handelwijze heeft de Commissie inbreuk gemaakt op artikel 169 van het Verdrag en op artikel 42 van het Reglement voor de procesvoering.

73. De inbreuk op artikel 169 van het Verdrag is het gevolg van het feit, dat de precontentieuze procedure alleen betrekking had op de vraag, of de exploitatievoorwaarde per se strijdig was met artikel 34 van het Verdrag en met de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector visserijprodukten. Het door de Commissie in haar repliek aangevoerde middel is anders, omdat het nieuwe juridische problemen opwerpt die enkel in de context van het arrest Jaderow begrepen en aangepakt kunnen worden. Het Verenigd Koninkrijk heeft niet de gelegenheid gekregen, zich over deze problemen uit te spreken in de juridische context waarin zij zich nu voordoen, te weten de bij het arrest Jaderow bepaalde beginselen.

74. Aangezien het hier bovendien een nieuw middel betreft, dat het voorwerp van het geding verandert, is er sprake van een inbreuk op artikel 42, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering.

75. Het Verenigd Koninkrijk stelt tevens, dat artikel 42, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering geschonden is, omdat de Commissie in haar repliek verwijst naar nieuw bewijsmateriaal, te weten de beëdigde verklaring van de heer Trigas in de zaak Jaderow, zonder de late overlegging ervan te motive-ren.

76. Het Verenigd Koninkrijk betoogt subsidiair, dat de exploitatievoorwaarde de normale visserijactiviteiten niet belemmert. De vraag, of de praktijken van aanlanding en van de visserijactiviteiten verstoord zijn, moet worden onderzocht vanuit het oogpunt van een vaartuig dat doorgaans opereert vanuit een nationale haven. Een dergelijk schip zal noodzakelijkerwijs van tijd tot tijd naar de haven terugkeren om de bemanning te wisselen, voor nieuwe voorraden van ijs, water, levensmiddelen, en voor reparaties, enzovoort. Het is een absoluut minimumvereiste, dat een schip viermaal gedurende een periode van 26 weken terugkeert naar de haven vanwaaruit het doorgaans opereert, wil het concept betreffende de reële economische band tussen het schip en de plaatselijke bevolking enige betekenis hebben.

77. Bij voorbeeld: een schip dat reizen maakt van tien dagen van de ene Britse haven naar een andere Britse haven met een verblijf van twee dagen in de haven tussen elke reis, doet gedurende die periode vijftienmaal een haven aan; een vaartuig dat reizen van twaalf dagen maakt met een verblijf van drie dagen in de haven tussen elke reis, doet elfmaal een haven aan, enzovoort.

78. Tot staving van haar betoog haalt het Verenigd Koninkrijk een aantal passages aan uit de in de zaken Agegate en Jaderow afgelegde beëdigde verklaringen.

79. Het door de Commissie voorgestelde alternatief, te weten het vereiste van een aan de wal in het Verenigd Koninkrijk gevestigde vertegenwoordiging van bedrijven die onder Britse quota vissende schepen exploiteren, zou geenszins verzekeren, dat deze schepen doorgaans opereren vanuit een nationale haven of dat zij een reële economische band met de plaatselijke bevolking hebben.

80. De *Spaanse regering* meent met betrekking tot het *vereiste van de aanlandingen van vangsten*, dat de oorsprong van de vis wordt bepaald volgens de vlag of de registratie van het vaartuig dat de vis vangt [artikel 4, lid 2, sub f, van verordening (EEG) nr. 802/68 van de Raad van 27 januari 1968 betreffende de gemeenschappelijke definitie van het begrip herkomst van handelswaar (PB 1968, L 148, blz. 1)]. De vangsten van Britse vissersvaartuigen zijn derhalve goederen van Britse herkomst en de aanlanding en directe verkoop van deze goederen in een andere Lid-Staat zonder het Verenigd Koninkrijk aan te doen, is uitvoer. Het betrokken vereiste is in strijd met artikel 34 van het Verdrag, omdat het de export moeilijker, tijdrovender en duurder maakt.

81. Het arrest Jaderow (punt 4 van het dictum) doet niets aan deze opmerking af, aangezien het aanlandingsvereiste de normale visserijactiviteiten hindert.

82. Het *nationaliteitsvereiste voor Spaanse en Portugese werknemers* is in strijd met artikel 48 van het Verdrag.

83. De discriminatie van deze werknemers wordt door de artikelen 55-59 en 215-219 van de Toetredingsakte niet gerechtvaardigd. Deze bepalingen staan op geen enkele manier de invoering van nieuwe beperkingen voor Spaanse en Portugese werknemers toe, daar het doel van deze bepalingen is te verzekeren, dat de toetreding van een nieuwe Lid-Staat geen kwalijke gevolgen heeft voor een bepaalde sector, noch voor de nieuwe Lid-Staat, noch voor de andere Lid-Staten van de Gemeenschap.

84. Bovendien is het in geding zijnde vereiste in strijd met de Gemeenschappelijke verklaring bij de Toetredingsakte van 1985, volgens welke geen enkele Lid-Staat een maatregel die hij na de ondertekening van de Toetredingsakte eventueel zou vaststellen op het gebied van het verblijf en de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, mag toepassen op Spaanse en Portugese onderdanen die al werkzaam zijn op zijn grondgebied, wanneer die maatregel hun situatie zou verslechteren.

85. De onverenigbaarheid van het nationaliteitsvereiste voor Spaanse werknemers met de gemeenschappelijke rechtsorde blijkt duidelijk uit het arrest Agegate. Het is thans duidelijk, dat dit vereiste niet mag worden opgelegd aan Spaanse werknemers die al deel uitmaakten van de bemanning van Britse vaartuigen vóórdat het vereiste werd ingevoerd.

86. Uit het arrest Agegate blijkt eveneens duidelijk, dat een *woonplaatsvereiste* als het in geding zijnde in strijd is met het gemeenschapsrecht (r. o. 22-26 en punt 2 van het dictum).

87. Ten slotte betoogt de Spaanse regering met betrekking tot de bepalingen van verordening nr. 170/83, dat het quotastelsel tot doel heeft de instandhouding van de visbestanden te verzekeren, en niet het toekennen van economische voordelen aan de onderdanen van een bepaalde Lid-Staat. De Lid-Staten mogen derhalve niet met het Verdrag in strijd zijnde beperkende maatregelen invoeren om de uit hun quota voortvloeiende economische voordelen voor hun eigen economie te behouden en met name voor hun visserij en aanverwante economische sectoren.

Antwoorden van de Commissie op vragen van het Hof

De eerste vraag

„In de punten 1.1-1.5 van zijn dupliek zet het Verenigd Koninkrijk de nieuwe voorwaarden voor de verlening van een visvergunning uiteen, die vanaf 1 januari 1991 van kracht zijn; het deelt mee, dat als gevolg van de invoering van deze nieuwe voorwaarden de verzoeksters in de zaken Agegate en Jaderow voornemens zijn de procedure voor de High Court te beëindigen, en het is van mening, dat onder deze omstandigheden en gegeven de uitspraak in de arresten van 14 december 1989 (zaak C-3/87, Agegate, en zaak C-216/87, Jaderow, Jurispr. 1989, blz. 4459, resp. 4509), het mogelijk is dat het Hof het huidige beroep van de Commissie als zonder voorwerp beschouwt. De Commissie wordt verzocht het Hof vóór 20 februari 1992 haar mening over deze punten van de dupliek te geven."

Antwoord

88. De Commissie is de mening toegedaan, dat van de nieuwe vergunningsvoorwaarden de nieuwe voorwaarde betreffende de nationaliteit van de bemanning het arrest Agegate volledig in aanmerking neemt.

89. Het exploitatievereiste is in feite echter nog steeds hetzelfde als dat wat het Hof onderzocht in de zaak Jaderow. Hoewel de verkorting van de minimale tussentijd van vijftien tot tien dagen de voorwaarde soepeler maakt, is het gevolg van de andere wijzigingen minder duidelijk. Er is bovendien geen mogelijkheid tot vrijstelling voor eigenaren van vissersvaartuigen die niet in staat zijn te voldoen aan de nieuwe exploitatievoorwaarde, de verklaring in tegengestelde zin in het persbericht van het ministerie ten spijt.

90. In elk geval lijken de aangebrachte wijzigingen erop te duiden, dat de Britse autoriteiten zich bewust waren van de onwettigheid van het exploitatievereiste van 1986 en beseften, dat wijziging ervan noodzakelijk was, wilden zij de verzoeksters in de zaak Jaderow bewegen tot het beëindigen van de procedure voor de High Court.

91. De Commissie handhaaft haar conclusie, dat het exploitatievereiste van 1986 onverenigbaar is met het gemeenschapsrecht, zoals uitgelegd in het arrest Jaderow. Zij vindt het gerechtvaardigd het Hof te verzoeken om een uitspraak over de verenigbaarheid met het gemeenschapsrecht van het exploitatievereiste van 1986, en niet van dat van 1991, met name omdat deze vergunningsvoorwaarden niet gedefinieerd zijn in algemene regelingen, maar van tijd tot tijd worden vastgesteld door de vergunningafgevende autoriteiten in de uitoefening van hun discretionaire bevoegdheid, en elk moment weer kunnen worden gewijzigd zonder dat de Commissie daarvan op de hoogte wordt gesteld.

92. Zij betoogt voorts, dat noch het arrest Jaderow, noch de afstand van instantie door de verzoeksters in diezelfde zaak het onderhavige beroep van zijn voorwerp berooft. In verband hiermee voert zij de volgende argumenten aan.

93. In het arrest Jaderow heeft het Hof niet de vraag onderzocht, of de beginselen die het hierin heeft vastgesteld, in de door het Verenigd Koninkrijk vastgestelde specifieke criteria geëerbiedigd werden, met name in het criterium van de periodieke aanwezigheid van het vaartuig in een Britse haven.

94. Aangezien het in geding zijnde criterium geen enkel onderscheid maakt tussen de verschillende categorieën van schepen en visserijactiviteiten en in geen vrijstelling voorziet, bestaat er een aantal situaties waarin het opgelegde aantal havenbezoeken onvermijdelijk de normale visserijactiviteiten van de betrokken vaartuigen belemmert.

95. Voorts schijnen de Britse autoriteiten niet de door elke eigenaar van een schip voor de duur van de nieuwe vergunningsperiode geplande werkzaamheden als „normale visserijactiviteiten" in de zin van het arrest Jaderow in aanmerking te nemen, maar het door het merendeel van de „echte" Britse vissersvaartuigen (dat wil zeggen met uitzondering van de „Anglo-Spaanse" boten), die

opereren vanuit dezelfde haven en op dezelfde „soorten" vissen, in voorgaande periodes gevolgde patroon. Een dergelijke benadering zou echter de traditionele praktijken van vissen, aanlanden, verkopen en aanverwante werkzaamheden doen voortduren en individuele eigenaren van vissersvaartuigen verhinderen hun werkzaamheden aan te passen aan de voortdurend veranderende omstandigheden in de visserijsector.

96. Ten slotte kan de afstand van instantie door de verzoeksters in de zaak Jaderow dit beroep niet van zijn voorwerp beroven, omdat het betrekking heeft op de toepassing van de voorwaarde van 1986 op alle Britse schepen en niet alleen op de bij de zaak Jaderow betrokken schepen.

De tweede vraag

„a) In de punten 2.1.1-2.1.15 en 2.1.8-2.1.22 van de dupliek werpt het Verenigd Koninkrijk een exceptie van niet-ontvankelijkheid op, gebaseerd op schending van artikel 169 EEG-Verdrag en artikel 42, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof. Dat bezwaar betreft het in de punten 4-8 van de conclusie van repliek aangevoerde middel, dat de exploitatievoorwaarden voor vissersvaartuigen onverenigbaar zijn met artikel 34 EEG-Verdrag, omdat zij ‚geen uitzondering of afwijking voor vissersschepen waarvan de normale werkzaamheden belemmerd dreigen te worden gedurende de geldigheidsperiode van de vergunning' bevatten (punt 7 van de conclusie van repliek).

b) In punt 2.1.17 van de dupliek werpt het Verenigd Koninkrijk tevens een exceptie van niet-ontvankelijkheid op, gebaseerd op schending van artikel 42, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof. Dit bezwaar betreft de late produktie door de Commissie van een bewijselement, te weten de beëdigde verklaring van de heer Trigas in de zaak Jaderow, zonder dat daarvoor een reden werd gegeven (zie punt 4.4 van de conclusie van repliek).

De Commissie wordt verzocht het Hof vóór 20 februari 1992 haar standpunt over deze twee excepties van niet-ontvankelijkheid mede te delen."

Antwoord op de vraag sub a

97. De Commissie verklaart, dat zij in haar repliek niet getreden is buiten het voorwerp van het geding, zoals afgebakend door de precontentieuze procedure overeenkomstig artikel 169 EEG-Verdrag. Het voorwerp van deze procedure is te doen vaststellen, dat de door het Verenigd Koninkrijk ingevoerde vergunningsvoorwaarden in strijd zijn met „de artikelen 34, 48, 52 en 59 EEG-Verdrag en met de verordeningen nrs. 1612/68 en 1408/71 van de Raad en verordening nr. 1251/70 van de Commissie".

98. Na de uitspraak in het arrest Jaderow blijft de Commissie bij haar conclusie, dat de exploitatievoorwaarde inbreuk maakt op artikel 34 van het Verdrag. In haar repliek heeft zij enkel nieuwe middelen aangevoerd tot staving van deze onverenigbaarheid.

99. De Commissie heeft het recht dit nieuwe middel aan te voeren, omdat het arrest Jaderow, uitgesproken na de indiening van het verzoekschrift van de Commissie, een uitlegging van het relevante gemeenschapsrecht bevatte en zo een nieuw juridisch gegeven in de zin van artikel 42, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering aanbracht.

Antwoord op de vraag sub b

100. De Commissie wijst erop, dat zij in haar repliek de beëdigde verklaring van de heer Trigas heeft aangehaald wegens de uitlegging die het Hof in zijn arrest Jaderow aan de relevante bepalingen van het gemeenschapsrecht had gegeven. Dit bewijselement is nauwelijks „nieuw" te noemen, aangezien het te allen tijde beschikbaar was, niet alleen voor de Commissie, maar ook voor het Verenigd Koninkrijk, dat in de zaak Jaderow opmerkingen heeft ingediend. Door dit bewijs aan te voeren, heeft de Commissie derhalve geen inbreuk gemaakt op artikel 42, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering.

C. N. Kakouris

rechter-rapporteur